

הכנסת ועדת האתיקה

החלטה מס' 12/18

ירושלים, כ"ב בחשון התש"ע
9 בנובמבר 2009

לכבוד
חברי הכנסת

חברי הכנסת הנכבדים,

ועדת האתיקה החליטה להניח על שולחן הכנסת את החלטתה בעניין קובלנה נגד חברי הכנסת אחמד טיבי וג'מאל זחאלקה בגין יציאתם למדינות אויב.

הנסיעות התרחשו בשנים 2005-2006, והחלטתה של ועדת האתיקה התעכבה הן בשל העובדה שועדת האתיקה בכנסת ה-17 הודיעה כי לא תעסוק בנושא בשל מערכת הבחירות שעמדה בפתח, והן בשל העובדה שהעניין הועבר גם ליועץ המשפטי לממשלה מר מני מזוז. היועץ"מ החליט לבסוף לסגור את תיקי החקירה בפרשות אלה, והעבירן לוועדת האתיקה.

ועדת האתיקה דוחה את טענות הנקבלים, הכופרות בסמכותה לדון בהפרות הנטענות, וקובעת, כפי שכבר נקבע בעבר, כי פעולה בניגוד להוראות הדין האוסרות יציאה לארץ אויב בלא היתר, מהווה גם עבירה אתית.

למרות זאת, החליטה ועדת האתיקה, ברוב חבריה, להימנע מנקיטת סנקציות נגד הנקבלים.

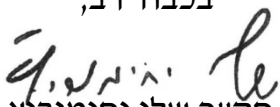
ועדת האתיקה סברה, שבשל חלוף הזמן הרב, וכן בהתחשב בכך שבינתיים תוקן גם חוק יסוד: הכנסת, תיקון שהביא להגברה של הרתעת חברי הכנסת מפני יציאה לארצות אויב, ובשים לב לכך שמאז לא נשנו מקרים כאלה, תסתפק הועדה בהבהרת עמדתה בלא הפעלת סנקציות.

אני מביאה לידיעתכם גם את דעת המיעוט בועדה, אשר סברה כי יש להטיל על חברי הכנסת סנקציות, בין היתר כדי להביע הסתייגות נחרצת מהתחושה, שיש במעשים אלה משום התרסה נגד המדינה.

ועדת האתיקה מבהירה פעם נוספת, כי לא תהסס לעשות שימוש בסמכויותיה, ככל שתידרש לכך, ולהטיל להבא סנקציות בשל יציאה לארץ אויב ללא היתר, אם יישנו מקרים כאלה.

מצ"ב לעיונכם ההחלטה המפורטת.

בכבוד רב,

חה"כ שלי יחימוביץ'
יו"ר ועדת האתיקה

**החלטה של ועדת האתיקה
בענין קובלנתו של מנכ"ל אומ"ץ ופנייתו של היועץ המשפטי לממשלה
נגד חה"כ אחד טיבי וג'מאל זחאלקה בגין יציאתם למדינות אויב**
מיום כ"ה באלול התשס"ט (14.9.09)

הקובלנה .1

(א) ביום 10 בספטמבר 2006 פנה מר ניצן ברזני, מנכ"ל אומ"ץ, אל ועדת האתיקה, בקובלנה נגד חברי הכנסת עזמי בשארה, ג'מאל זחאלקה וואסל טהא מסיעת בל"ד, בענין ביקורם השני בסוריה, שהיא מדינת אויב.

הקובל טען, בין היתר, כי "סיעת בל"ד" ומר בשארה בראשה, פועלים מזה שנים רבות באופן רצוף כנגד המדינה... "והוסיף טענות נגד הצהרות שחברי הכנסת השמיעו, בהתאם לפרסומים.

עוד טען הקובל, כי ביקורם מהווה עבירה. הקובל ביקש לדון הן ביציאה לארץ האויב והן "בפסילתם למעשה כחברי כנסת מאחר ונתנו הצהרת אמונים כוזבת בכניסתם לכנסת".

(ב) ביום כ"ה באלול התשס"ו (18 בספטמבר 2006), החליטה ועדת האתיקה, להמתין עד ברור הקובלנה עד לאחר סיום ההליך הפלילי שהתקיים באותו ענין.

(ג) ביום י"ז כסלו התשס"ט (14 בדצמבר 2008) נמסרה לוועדת האתיקה בכנסת ה-17 הודעה מטעם היועץ המשפטי לממשלה, בו נמסר כי הוא החליט לסגור את תיקי החקירה שנפתחו נגד חברי הכנסת ג'מאל זחאלקה וואסל טאהא, בגין יציאתם לסוריה וללבנון בשנת 2006. בהודעתו מתייחס היועץ המשפטי לממשלה גם ליציאתו של ח"כ אחד טיבי ללבנון בשנת 2005. עם זאת, העביר היועץ המשפטי לממשלה עניינם של חברי כנסת אלה, כמו גם של חבר הכנסת אחמד טיבי, שהקובלנה המקורית לא התייחסה אליו, לטיפול ועדת האתיקה של הכנסת.

בהודעה האמורה פורטו נימוקי ההחלטה, וביניהם, בין היתר :

"... בנוסף לעצם היציאה שלא כדין למדינת אויב, חברי הכנסת הנ"ל לא נחשדו בעבירות נוספות מעבר לעצם היציאה ללא היתר.

בנוסף, נסיעותיהם של חברי הכנסת טיבי, זחאלקה וטאהא נערכו במהלך התקופה שבין מאי 2005 ועד ספטמבר 2006, היינו, בתקופה שתחילתה לפני כשלוש וחצי שנים וסופה לפני למעלה משנתיים...".

בהמשך מתייחסת ההודעה לתיקון בחוק יסוד: הכנסת מחודש יולי 2008, שעיקרו הקביעה, כי בכלל ובסייג הקובע בחוק, מועמד לכנסת ששהה במדינת אויב שלא כדין, לא יוכל להיות מועמד לכנסת.

(ד) הודעתו של היועץ המשפטי לממשלה נמסרה לכנסת בתקופת מערכת הבחירות לכנסת השמונה עשרה, ומאחר שהוועדה סברה כי לא ראוי לדון בקובלנה שכרוכים בה היבטים פוליטיים, החליטה ועדת האתיקה להמנע מלדון בה באותו שלב.

(ה) בין לבין, נבחרה הכנסת השמונה עשרה, ושניים מהנקבלים שוב אינם חברי כנסת: עזמי בשארה וואסל טאהא, ולפיכך אין הם נתונים עוד לשיפוטה של ועדת האתיקה.

יוצא איפוא, שוועדת האתיקה דנה רק בעניינם של חברי הכנסת אחמד טיבי וג'אמל זחאלקה.

2. תגובת הנקבלים

את תגובתם של חברי הכנסת טיבי וזחאלקה גיבש עדאלה, המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל.

בתגובתו מיום 14 ביוני 2009 מעלה עדאלה טענות שונות הן ביחס לתוקף החוקי של האיסור על יציאתם לארצות מסוימות בכלל, ותחולתו של איסור זה על חברי הכנסת בפרט, והן ביחס לסמכותה של ועדת האתיקה לדון בהפרות אתיות מסוג זה.

3. החלטת ועדת האתיקה

(א) ביום י"ד בסיון התשס"ו (21 ביוני 2005) קבלה ועדת האתיקה החליטה בענין נסיעות חברי הכנסת לארצות אויב.

בהחלטה זו צוטטו הוראות הדין המתייחסות ליציאה שלא כדין ולצורך בקבלת היתר ליציאה או לכניסה של אזרח ישראלי או תושב ישראלי לארצות המנויות בהוראות אלה (סעיף 2 לחוק למניעת הסתננות (עבירות ושיפוטה), התשי"ד-1954, ותקנה 5 לתקנות שעת חירום (יציאה לחוץ לארץ), התשי"ח-1948).

וכך נאמר בהחלטה:

"כעולה מלשון סעיף 5 לתוספת האמורה, הוראה זו חלה "על אף האמור בכל דין"; מכאן, שהיא גוברת גם על הוראת סעיף 1 לחוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחבותיהם, התשי"א-1951, הקובעת את חסינות חברי הכנסת במילוי תפקידם (הידועה גם כחסינות העניינית או החסינות המהותית)."

(ב) ועדת האתיקה, בהחלטה מיום כ"ד בכסלו התשס"ח (4 בדצמבר 2007) – בענין קובלנה של חה"כ יצחק גלנטי ודוד רותם נגד חה"כ סעיד נפאע, שבה וקבעה כי:

"בפתח הדברים מבקשת הוועדה להבהיר כי היא אינה רואה לנכון לשנות את החלטת ועדת האתיקה מיום 21.6.2005 בענין נסיעות חברי הכנסת למדינות אויב, ובה נקבע כי חבר הכנסת הפועל בניגוד להוראות החוק למניעת הסתננות (עבירות ושיפוטה), התשי"ד-1954, מבצע לא רק עבירה פלילית, אלא, על פני הדברים, גם עבירה אתית".

(ג) ועדת האתיקה, בהחלטה זו שבה ומבהירה, כי היא דוחה את הטענות המתייחסות לתוקפו של האיסור בכלל ולתחולתו על חברי הכנסת בפרט, וסבורה כי אין בחסינות העניינית כדי להתיר פעולה בניגוד להעמדה לדין, לדחות הטענות ונימוקים משפטיים שונים, שאין זה המקום להיכנס אליהם.

בהקשר זה, לא מיותר להזכיר, כי בדברי ההסבר להצעת חוק לתיקון פקודת הארכת תוקף של תקנות שעת חירום (יציאה לחוץ לארץ)(תיקון מס' 7), התשס"א-2001 (ה"ח התשס"א, 3032, עמ' 782, ובה הוצע לתקן את תקנה 5 לתקנות שעת חירום (יציאה לחוץ לארץ), התשס"ט-1948, בין היתר על ידי הוספת המילים "על אף האמור בכל דין".

נאמר כדלקמן :

"התיקון המוצע בסעיף 1 בא לקבוע כי האיסור לצאת למדינת אויב שלא בהתאם להוראות הפקודה גובר על הוראות אחרות בחקיקה, כגון הוראות סעיף 10(א) לחוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחבותיהם, התשי"א-1951."

(ד) ועדת האתיקה דוחה גם את הטענות הכופרות בסמכותה לדון בהפרות הנטענות, וקובעת, כפי שכבר נקבע בעבר, כי פעולה בניגוד להוראות הדין האוסרות יציאה או כניסה לארץ אויב ללא היתר, מהווה, על פניה, גם עבירה אתית.

(ה) דעת המיעוט של ועדת האתיקה קבעה, שיש להטיל על חברי הכנסת סנקציות אמורות, בין היתר כדי להביע הסתייגות נחרצת מהתחושה, שיש במעשים אלה משום התרסה כנגד המדינה.

למרות האמור לעיל, החליטה ועדת האתיקה, ברוב חבריה, להימנע מנקיטת סנקציות נגד הנקבלים שהם חברי כנסת בכנסת השמונה עשרה.

ועדת האתיקה סברה, שבשל חלוף הזמן הרב, וכן בהתחשב בכך שבינתיים תוקן גם חוק יסוד : הכנסת תיקון שהביא להגברה של הרתעת חברי הכנסת מפני יציאה לארצות אויב, ובשים לב לכך שמאז לא נשנו מקרים כאלה, ניתן להסתפק בהבהרת עמדתה של ועדת האתיקה, ללא הפעלת סנקציות.

ועדת האתיקה מבהירה פעם נוספת, כי לא תהסס לעשות שימוש בסמכויותיה, ככל שתידרש לכך, ולהטיל סנקציות בשל יציאה או כניסה לארץ אויב ללא היתר, אם אכן יישנו מקרים כאלה.